

۱۰

برسان
سلام مارا

۱۱

حماسه‌ای
برای حماسه

۱۲

جنگ پولساز!

فرهنگ

سه‌شنبه: ۱۵ مهر ۱۳۹۹؛ شماره ۵۷۷۴

کاغذ اخبار

مجسمه‌ها

شورای نظارت دارند

در این سال‌ها تعداد مجسمه‌های شهری که شباهتی به مفاخر کشورمان نداشته‌اند، کم نبوده و ما هم در روزنامه جام جم بارها به آن پرداخته‌ایم اما براساس اظهارات مدیرکل هنرهای تجسمی ساخت، اجرا و نصب هرگونه مجسمه، دیوارنگاره و نقش برجسته در فضای شهری باید با مجوز شورای نظارت بر نصب مجسمه‌ها صورت بگیرد و قانون آن سال‌های پیش تصویب شده است.

هادی مظفری دیروز در گفت‌وگویی مفصل با مهر توضیح داده که از حدود ۶۰ سال پیش تاکنون چهار آیین‌نامه مبنی بر نحوه نظارت بر انتخاب، ساخت و نصب مجسمه‌ها و یادمان‌ها در میدان‌ها و اماکن عمومی داشته‌ایم که همگی به‌عنوان قانون الزام‌آور است.

بنابراین به گفته مظفری، ساخت، اجرا و نصب هرگونه مجسمه، دیوارنگاره و نقش برجسته در فضای شهری باید با مجوز شورای نظارت بر نصب مجسمه‌ها صورت بگیرد. بنابراین ماتمami ظرفیت‌های قانونی مبتنی بر رعایت دستگاه‌ها از این آیین‌نامه را داریم. هدف اصلی از تدوین این سه آیین‌نامه، حمایت از ایده ساخت و نصب مجسمه‌های شهری و پاسداشت مشاهیر و بزرگان است و در این روند، مشورت‌گرفتن و سپردن کار به خبرگان مجسمه‌سازی و هنرمندان صاحب‌نام و صاحب‌امضا مهم‌ترین بخش کار است.

رقابت مستندسازان

ایرانی در زاگرب

شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند زاگرب که این روزها در حال اجراست، تا ۱۱ اکتبر یعنی تا ۲۰ مهر ادامه خواهد داشت. در این دوره از جشنواره مستند زاگرب در مجموع ۱۱۲ فیلم مستند از فیلمسازان نقاط مختلف جهان در معرض دید هیات داوران و مخاطبین قرار می‌گیرد.

دو فیلم مستند ایرانی به نام‌های «خلاف عقربه‌های ساعت» ساخته جلال وفاقی و «سایه بدون خورشید» به کارگردانی مهرداد اسکویی در بخش رقابت بین‌المللی این رویداد سینمایی حضور دارند.

«سایه بدون خورشید» دیروز ساعت ۱۵ نمایش داده شد و «خلاف عقربه‌های ساعت» فردا ساعت ۱۹ اکران می‌شود. «خلاف عقربه‌های ساعت» پیش‌تر در جشنواره مستند idfa آمستردام که معتبرترین رویداد مستند در سراسر جهان محسوب می‌شود موفق به دریافت تندیس بهترین مستند نیمه‌بلند جشنواره شد و مستند «سایه‌های بی‌خورشید» از مهرداد اسکویی هم جایزه بهترین کارگردانی بخش رقابتی جشنواره مستند آمستردام را به خانه برد.

شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مستند زاگرب قرار بود طی روزهای ۲۵ اسفند ۹۸ تا ۲ فوروردین ۹۹ برگزار شود که به‌دلیل شیوع ابتلا به ویروس کرونا در جهان به تأخیر افتاده بود.

گرچه دوریم...

در حال و هوای اربعین حسینی

نگاهی داشتیم به تعدادی از تولیدات فرهنگی و هنری

که امسال در زمینه فراق اربعین تولید شده‌اند

صدا و سیمای سهراب سپهری!

آقای شاعر و نقاش اگر امروز در میان ما بود، ۹۲ ساله می‌شد

او تنها ۳ ویدئوی کوتاه و ۲ نوار مختصر صدا از خود به جای گذاشته است

صابر محمدی

ادبیات و هنر

رازآلودگی، از عناصر جذاب برای آدم‌های معروف است. شاید هم برای دوستداران‌شان. تجربه نشان داده که اگر آنها هر آنچه را دارند، پیش روی دوستداران‌شان بگذارند و سفره زندگی و زمانه خود را جلوی همه بگسترزند، به خاطر آنچه به «در دسترس بودن» تعبیر می‌شود، کمتر مورد کنجکاوی و جست‌وجو واقع می‌شوند. با ظهور رسانه‌های فردی جدید، به‌ویژه صفحات شخصی اینستاگرام که به‌تصور یک‌شدن روزمرگی‌های آدم‌ها و نمایش تام و تمام زندگی شخصی راهسولت بخشید، این مباحث دیگر چندان مطرح نیستند و امروز هواداران سلبریتی‌ها در دم، از واپسین تغییر و تحولات جزئی و گاه بیش پا افتاده قهرمان‌های‌شان مطلع می‌شوند. در گذشته‌های نه‌چندان دور که خبرنگارها و پایا‌راتزی‌ها برای یافتن خط و خبری کوتاه از زندگی چهره‌ها، مصائب فراوانی را متحمل می‌شدند، رازآلودگی ممکن‌تر بود. آن‌وقت‌ها، وسوسه به‌نمایش گذاشتن همه‌شئون زندگی، کمتر چهره‌ها را سودایی کرده بود و اتفاقاً آنها فرصت داشتند تا با کشیدن هاله‌ای از رمز و رازها بر زندگی خود، عطش هواداران‌شان برای بیشتر دانستن را بیشتر کنند. البته نمی‌شود گفت که این روش، به عنوان نوعی استراتژی از جانب همه چهره‌هایی که کمتر در عرصه‌های عمومی بروز و ظهور دارند، اتخاذ شده است. آنها ممکن است بدون نیتی در این باب، سرشان در لاک‌شان باشد و این مکانیزم عطش برای دانستن پشت پرده‌ها، ناخوسته در رابطه با آنها فعال شده باشد. سهراب سپهری شاید از همین دسته آخر بود؛ شاعر و نقاش محبوبی که دچار همین رازآلودگی بود و به همین فراخور، افسانه‌هایی نیز پیرامونش شکل می‌گرفت و می‌گیرد. سهراب با رسانه‌ها مصاحبه نمی‌کرد. جز یک بار برای نشریات نوشت. این یک بار هم یادداشتی بود که برای نشریه‌ای ورزشی نوشت. درباره شعرش و هنرش با کمتر کسی صحبت می‌کرد. چند سال پیش که گرداری لعل تیکوی آمریکایی ادعا کرد فایلی صوتی دارد که دهه ۴۰ آن را در حضور چند شاعر دیگر و سهراب سپهری ضبط کرده، همه منتظر بودند تا ببینند سهراب سپهری در نخستین مصاحبه‌ای که از او منتشر می‌شود، چه می‌گوید. کتاب منتشر شد، در انتشارات زمستان، اسمش بود «گفت‌وگوی شاعران». روی جلد هم عکس سهراب به عنوان یکی از حاضران در نشست، چاپ شده بود. بقیه حرف زده بودند و او گوش کرده بود. وقتی هم با سوالاتی روبه‌رو شده بود، گفته بود ترجیح می‌دهد بشنود و بعد بلند شده و رفته بود. کتاب، مهمی بود. اما عجیب این‌که چندان دیده نشد. چرا؟ شاید به همان دلیل پیش‌گفته که آنها که همیشه هستند، کنجکاو و برنمی‌انگیزند.

امروز می‌خواهیم به نکته‌ای در حاشیه زندگی سهراب سپهری اشاره کنیم که به همین ماجرا مربوط است. به این‌که او کمتر در عرصه‌های عمومی حضور می‌یافت و دایره دوستان نسبتاً محدودی هم داشت و همین شاید باعث شد که چندان صدا و تصویری از او باقی نماند. با این‌که ده‌ها عکس از او ثبت شده، اما تعداد فایل‌های صوتی و تصویر ویدئویی که از او به یادگار مانده، بسیار ناچیز است. به روایتی چهاردهم، و به روایتی دیگر امروز پانزدهم مهر، نود و دومین سالروز تولد سپهری است.

صداها

جمع فایل‌های صوتی به‌جا مانده و منتشر شده از سهراب سپهری به دو دقیقه هم نمی‌رسد. ظاهراً با دو فایل صوتی روبه‌رویم. تاریخ ضبط هیچ‌یک مشخص نیست و طرف‌های گفت‌وگو نیز قابل شناسایی نیستند. در اولین صوت کوتاه که شاید گپی خودمانی در منزل یکی از دوستان سهراب است، صدای او را می‌شنوید که درباره ویژگی‌های معماری خانه‌های قدیمی صحبت می‌کند. واژه‌ها چندان قابل تشخیص نیستند اما در میان کلمات، «کولر» را به‌وضوح می‌شنویم. تا مدت‌ها یک شوخی درباره این فایل رایج بود که تنها یک صدا از سهراب باقی مانده و آن هم درباره کولر حرف زده است نه شعر یا هنر!

در صوت کوتاه دیگری هم سهراب از تنهایی‌اش صحبت می‌کند. در نسخه کامل‌تر این فایل صوتی قصد انجام گفت‌وگو ضبط شده باشد.

تصویر مربوط به راهپیمایی اربعین در سال‌های گذشته است/ عکس: فارس

ادب

یادداشت:

مصطفی طالبی

دانشیار گروه جغرافیا
دانشگاه پیام نور

در باب اثری

نو و راهگشا

مجموعه پنج جلدی «جغرافیای جامع ایران» در مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی رونمایی شد. پیش‌ازین و در دهه‌های ۴۰ و ۶۰ تلاش‌های متفرقه و پراکنده‌ای برای نگارش اثری درباره جغرافیای ایران صورت گرفته بود، اما بیشتر آنها همچون کتاب «جغرافیای مفصل ایران» نوشته آقای ربیع بدیعی، دارای مباحثی صرفاً کلی بود. حسن کتاب جغرافیای جامع ایران در دو خصوصیت نو بودن مطالب و همچنین یکپارچگی آن است. به عبارت دیگر در تألیف این کتاب تلاش دست‌اندرکاران به‌خصوص دکتر عباس سعیدی بر آن بوده که این مجموعه به صورتی یکپارچه نوشته شود و داده‌ها و مطالب آن تقریباً بین همه مقالات و مدخل‌ها وجود داشته باشد، بنابراین گرچه این اثر راجع به تمام کشور صحبت می‌کند، اما یکپارچی خود را در خلال این بحث‌ها حفظ کرده است.

بحث نوآوری این کتاب نیز ناظر بر نوع نگارش آن است. در دنیا و برای تألیف کتاب‌هایی شبیه جغرافیای جامع ایران، تسلط به دانش روز و انطباق داده‌ها با ادبیات مدرن علمی فاکتوری بسیار مهم است. موضوعی که البته در کتاب جغرافیای جامع ایران رعایت شده، به‌عنوان مثال می‌توان به بحث‌های حوزه کالبدی یا تاب‌آوری اشاره کرد که جزء بحث‌های علمی مدرن محسوب می‌شوند و در ویرایش‌های منتهی به تألیف کتاب نیز همواره تأکید بر این بود که نوع نگارش مربوط به ۳۰ یا ۴۰ سال قبل نباشد.

در تألیف این کتاب و سواس خاصی دیده می‌شود و صرف جمع‌آوری داده و ارائه توصیفاتی بر اساس آن کافی نبوده است، بلکه توصیفات در لایه‌ای مطالب ارائه شده تا بتواند برای گروه‌های استفاده‌کننده اعم از جامعه‌شناس، اقتصاددان، مردم‌شناس و در نهایت جغرافیدان راهگشا باشد.

کتاب جغرافیای جامع ایران دارای ظرفیت برای ایفای نقشی مرجع خواهد بود، زیرا از نظر علمی واجد مواردی است که می‌تواند کتاب را به یک نوع منبع مادر تبدیل کند و بر همین اساس نیز باید بر این نکته تأکید کرد که اطلاع‌رسانی بیشتری در مورد انتشار آن از رسانه‌های گروهی یا توسط مرکز دایره‌المعارف اسلامی لازم است.

درنهایت این‌که در ۳۰ سال گذشته کتابی با چنین جامعیت منتشر نشده، از سوی دیگر سرعت و آهنگ تحولات به‌ویژه در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ بسیار سریع بوده است. روندی که البته برای کتاب‌هایی همچون جغرافیای جامع ایران می‌تواند آسیب‌زننده باشد و اطلاعات را منسوخ و منقضی کند. برای جلوگیری از چنین تجربه‌ای، پیشنهاد به‌روزرسانی این کتاب در بازه‌های ۱۰ ساله ارائه می‌شود. البته مشکلات حوزه نشر و پژوهش قابل درک است و برای سهولت در انجام این مهم، بهره‌گیری از فضای مجازی می‌تواند راهگشا باشد.